

12. Tilastotoimisto

Vuonna 1969 esitti tilastoneuvottelukunta kaupunginhallitukselle ehdotuksen tilastotoimiston (tilastokeskuksen) *uudeksi johtosään-
nöksi*. Ehdotuksessa edellytettiin viraston jakamista kolmeen osastoon, jonka lisäksi suoraan viraston päällikön alaisena toimisivat kanslia ja kirjasto. Kaksi osastoa jaettaisiin edelleen kolmeen jaokseen.

Kertomusvuonna jatkettiin edellisenä vuonna aloitettuja pyrkimyksiä *yhteistoiminta-*
taelimien luomiseksi yhteiskuntatutkimuksen alalla kaupungin, Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan sekä Helsingin kaupakamarin, seutukaavaliiton ja kaupungissa sijaitsevien tieteellisten tutkimuslaitosten kesken. Syksyllä 1968 asetetun työryhmän esityksestä kaupunginhallitus valitsi tal. arviopääll. Erkki Linturin, yleiskaavapääll. Jaakko Kaikkosen ja toim.pääll. Karl-Erik Forsbergin edustajiksi jatkoneuvotteluihin. Syksyllä 1969 pidetyssä kokouksessa mainittujen kuntien ym. edustajat asettivat työjaojen laatimaan yhteiselimelle organisaatio- ja sääntöehdotuksen. 1.1.1970 alkaen palkattiin valtiot.kand. Eino Hosia uuden yhteistyöelimen sihteeriksi.

Tilastotoimisto oli kauan suunnitellut tietojen hankkimista kaupungin *kansantulo-*
tilastoa varten. Taloussuunnittelutoimikunnan myönnettyä tarkoitukseen varat ja Tilastollisen päätoimiston suostuttua avustamaan työtä palkattiin 15.6.1969 alkaen tehtävään valtiot.kand. Pertti Huttunen.

Kaupunginhallitus päätti 3.3. asettaa luot-

tamusmiehistä kokoonpannun komitean ja sen avuksi viranhaltijatyöryhmän mm. laatimaan luotettavan selvityksen *lasten päivä-*
vähöidön nykyisestä tarpeesta, sen syistä ja tarpeen kehityssuunnasta. Tilastoneuvottelukunta antoi myös asiasta lausunnon. Työryhmään kuului tilastotoimiston edustajana toim.pääll. Forsberg. Komitean sihteerin sairastuttua valittiin hänen sijaisekseen ja samalla kaupunginhallituksen järjestelytoimiston vs. tutkijaksi 1.12.1969 alkaen aktuaari Iris Järvenpää, jolle myönnettiin virkavapautta hänen vakinaisesta virastaan.

Tilastotoimiston entinen *toimistopäällikkö*
Otto Bruun kuoli 28.1.1969. Hän painoi leimansa kokonaisen sukupolven ajan tilastotoimiston työhön. Maist. Bruun tuli ylimääräiseksi amanuenssiksi v. 1911 juuri toimintansa aloittaneen tilastokonttorin palvelukseen; v. 1919 hänet nimitettiin virkaatekeväksi ja v. 1921 vakinaiseksi johtajaksi, mitä virkaa hän hoiti aina vuoteen 1950 asti. Monikymmenvuotisen virkauransa aikana maist. Bruun teki lukuisia kaupungin hallintoa hyödyttäviä aloitteita.

Tilastoneuvottelukunta kokoontui v. 1969 kaksi kertaa ja pöytäkirjaan merkittiin 15 pykälää. Paitsi edellä mainituissa asioissa neuvottelukunta antoi lausuntonsa nuorisokomitean mietinnöstä ja nuorisotoimiston esityksestä nuorison ongelmia koskevan tutkimuksen suorittamisesta. Neuvottelukunta suhtautui myös periaatteessa myönteisesti Helsingin ev.lut. seurakuntien tutkimuseli-

men esitykseen yhteistyöstä helsinkiläisten viikonlopun viettoa koskevan tutkimuksen suorittamisessa.

Henkilökunta. Virastaan erosi toim.apul. Lumia Wuorio 1.9. alkaen. Kahteen 7. pl:n toimistoapulaisen virkaan valittiin 16.1. alkaen toim.apulaiset Pirkko Kekkonen ja 1.9. alkaen Helli Piippo.

Suomen Kaupunkiliiton ansiomerkki 30 v:n palveluksesta annettiin yliaktuaari Anna-liisa Kytömaalle.

Osallistuminen kokouksiin, kursseihin ym. Toim.pääll. Forsberg osallistui 3.—11.9. Kansainvälisen tilastoinstituutin (ISI) sekä Kansainvälisen väestötutkimuksen unionin (IUSSP) Lontoossa järjestämiin tilastopäiviin; aktuaari Elisabeth Elfvengren Saksan tilastoseuran 20.—24.10. Freiburgin Breisgauissa järjestämään tilaston viikkoon sekä toim.pääll. Forsberg, yliaktuaarit Saxén ja Viitaila sekä aktuaarit Kivekäs ja Elfvengren Tampereen kaupungin järjestämiin kaupunkija seutututkimuksen päiviin. Helsingissä järjestettiin joulukuussa neuvottelu, mihin osallistuivat edustajat niistä kunnista, jotka olivat kiinnostuneita yhteistilauksen tekemisestä v:n 1970 väestölaskennan taulukoista.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämän kurssin suoritti kahdeksan henkilöä.

Toimintavuoden aikana valmistuivat seuraavat *julkaisut*:

19. 2. Otantaväestölaskenta Helsingissä 1965:5 (HKT VII)
28. 3. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 1968
30. 5. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri 1969
30. 5. Helsingfors stads kommunalkalender 1969
16. 6. Ulkomaan kauppa ja merenkulku 1967 (HKT II—III)
4. 7. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1967
15. 8. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma 1968

10.10. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad 1967

30.10. Opetuslaitokset 1967 (KHT VI)
25.11. Terveysten- ja sairaanhoito 1968 (HKT I:1)

16.12. Helsingin kaupungin virastot ja laitokset 1967

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» ilmestyi 11 vihkoa, joista yksi kaksoisnumero. Yhteinen sivumäärä oli 514 (ed.v. 538). Irtolehtimenetelmää noudattaen julkaistiin edelleen Helsingin kaupungin säädöskokoelma sekä Virastojen ja laitosten asiahakemisto.

Tilastolliseen kuukausijulkaisuun sisältyivät seuraavat *tutkimusselostukset*:

Sisäiset muutot ja tulomuutot suuralueittain

Asunto-osakkeiden myynti 1966

Vuokramenojen osuus tuloista ja vuokramenojen tulojousto

Itsemurhat Helsingissä 1956—1965

Kuolleisuus ja elinaika

Edelleen julkaistiin v:n 1965 otantaväestölaskennan tietojen perusteella seuraavat selvitykset:

Ruokakuntien koostumus

Ruokakuntien asumistiheys

Alle kouluikäisten lasten päivähoito

Väestö asuin- ja työpaikan mukaan

Auton, kesäasunnon, television ja jääkaappin yleisyys ruokakunnissa.

Kertomusvuonna jatkuivat v:n 1970 väestölaskennan valmistelut. Tilastolliselle päätoimistolle annettiin lausunto mm. laskennan aluejakoon liittyvistä kysymyksistä. Koko maan käsittävän taulukko-ohjelman valmistuttua Tilastollisessa päätoimistossa laadittiin ehdotus Helsingin lisätaulukoiksi (ns. Helsingin paketti).

Muut tutkimukset. Tilastoneuvottelukunnan päätöksen mukaisesti kerättiin tietoja kaupungin hallintoelinten teettämistä ja suunnittelemista tilastotutkimuksista.

Kun Tilastollisessa päätoimistossa oli saatu

päätökseen liikeyrityslaskennan aineiston tarkistus, voitiin myös tilastotoimistossa käsitellä loppuun kaupungin, Espoon kauppalaan ja Helsingin maalaiskunnan perusaineisto ja tulostaa kaupunkia koskevat tiedot.

Tilastollisen päätoimiston työvoimaosastolta tilattiin Helsinkiä koskevia, työvoimatiedustelun kautta saatuja tietoja. Samoin tilattiin päätoimistolta tietoja Helsingissä toimivien valtion viranhaltijain lukumäärästä ja palkoista.

Koska kaupungin väestönkasvu edelleen aleni, tutkittiin regressioanalyysillä, miten Helsingin väkiluvun kasvuun vaikuttivat työttömyyden muutokset sekä asuntorakennustoiminta kaupungissa ja Helsingin seudun lähialueella. Asunto-ohjelmatoimikunnalle annettiin sen tarvitsemia tietoja rakennustoiminnasta ja asuntojen tarpeesta.

Tampereen kaupunki- ja seutututkimuksen päivillä saatiin yhteys useihin *seutukaavaliitosten* edustajiin, ja tämä johti laajentuneeseen julkaisujen vaihtoon.

Kansainvälisen tilastoinstituutin toivomuksesta Helsinki oli kokeilukaupunkina tutkittaessa mahdollisuuksia kansainvälisen *kuntafinanssitalaston* aikaansaamiseen.

Toimiston *reikäkorttiyksikkö* avusti kaupungin hallintoelimiä suorittamalla konekäsitellyn mm. seuraavien tilastojen osalta:

Kaupunginhallituksen järjestelytoimiston erikoistutkimukset:

- 1) sairaalahenkilökunnan halukkuus osapäivätyöhön
- 2) jonotus eräisiin sairaaloihin
- 3) vanhusten asuintaloissa asuvien saunomis- ja peseytymistottumukset sekä huoltoviraston kaupungin vuokratiloissa ja vanhusten asuintaloissa asuvia koskeva tutkimus.

Neljälle kaupungin virastolle ym. annettiin tietoja viranhaltijoista ja heidän sairausloimistaan.

Kaupungin sairaaloita koskevia erikoistietoja annettiin useammille hallintoelimille kuin v. 1968.

ATK-alan laajentuessa ja kehittyessä on toimiston käyttöön saatu yhä useammilta virastoilta ym. näiden omien tietokoneiden välityksellä myös uusia tilastoja suoraan tarvitsematta ajaa niitä toimiston omissa reikäkorttikoneissa. Näin tapahtui v. 1969 mm. rautatieliikenteen tavaratilaston osalta.

Enää ei arkistoida yksinomaan reikäkortteja, vaan käytetään enemmän magneettinauha-arkistointia, esim. siirtämällä tärkeäksi katsottua vanhaa reikäkortteilla olevaa tilastoaineistoa magneettinauhalle.

Paitsi edellä mainituista asioista annettiin *lausuntoja* kaupunginhallitukselle asuntotalituksen laatimasta väestöennusteesta; järjestelytoimiston esityksestä pysyväisluontoisten päätösten ja ohjeitten rekisteröinnistä; taloussuunnittelutoimikunnalle Helsingin elinkeinotutkimuksen ohjelmaluonnoksesta sekä kaupunginhallituksen järjestelytoimistolle ylitöiden raportoinnista.

Erilaisia tietoja annettiin tilapäisesti mm. seuraavasti: järjestelytoimistolle välitettiin pohjoismaisten suurkaupunkien vastaukset työtapatutkimukseen; Kööpenhaminan tuberkuloosia vastustavalle keskusasemalle annettiin tietoja ruokatarvikekustannuksista; väestönsuojelutoimistolle vanhuksista ja lapsista alueittain; Uudenmaan läänin taide-toimikunnalle tietoja taidepoliittisen kentän kartoittamiseksi; valtion teknilliselle tutkimuslaitokselle kaupungin investoinneista hallinnon, sosiaalihuollon ym. rakennuksiin sekä kanadalaiselle professorille Mc Racille tietoja avioliitoista kielirajan yli.

Hankinnat. Kertomusvuonna hankittiin yksi laskukone sekä toimistokalusteita, joista reikäkorttiyksikön uutta kalustoa oli 11 501 mk:n arvosta. Uudishankintojen yhteisarvo oli 12 603 mk.

Kirjaston nidosten lukumäärä lisääntyi 1 371 (ed.v. 1 134), johon sisältyy julkaisujen vaihtosopimusten perusteella vastaanotettuja, lahjaksi saatuja sekä ostamalla hankittuja julkaisuja. Kirjastosta lainattiin kuittia

vastaan 663 teosta ja arkistoasiakirjoja 294. Tutkijain lukusalikäyntejä oli 266 (281).

Lähetysten lukumäärä oli 9 846 (8 764).

Toimiston *tulot* julkaisujen myynnistä ym.

olivat 7 163 (6 347) mk. Sairausvakuutuskorvauksia kertyi 7 004 (5 808) mk.

Määrärahoja oli talousarviossa varattu 1 588 464 mk, siirto- ja lisämäärärahat mukaan lukien oli käytettävissä yht. 1 769 430 mk; *menot* olivat 1 613 227 mk.
